

Pest, május 13-kán 1855.

A „Vasárnapi Ujság” hetenként egyszer egy nagy negyedrévét iven jelenik meg. — Előfizetési díj aprilis—juniusig azaz: 3 hónapra Buda-Pesten házhöz küldve vagy postai uton 1 ft. pp.

A „Politikai újdonságokkal” együtt aprilis—juniusig azaz: 3 hónapra Buda-Pesten házhöz küldve vagy postai uton csak 1 ft. 30 kr. pp. — Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalához (egyetemutca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

A kormányzó a tiszai árvízben.

Az egész világ harc-háboruban áll, csak mi rajtunk voltak a béke áldásai.

Ime az Úr kezének nemcsak egy csapása van; jónak látta bennünket a mi bűneinkért kemény sorssal meglátogatni, és elárasztá kenyértermő vidékeinket kaszáló réteinket és barmaink legelőit a Tisza pusztító árvizével.

Óh Ur Isten, mellyek a mi bűneink, a mikkel e büntetést megérdemeltük? kérdi a szenvedéseitől megalázott halandó.

Bűnünk az, hogy kevésbé szerettük hazánkat és önmagunkat, hogy századok óta elhanyagoltuk azon tájékok biztosítását, mellyeken országunk jólléte alapul, hogy huzzuk, halogattuk a Tiszaszabályozást, mind addig, míg a legrettentőbb csapás fel nem ébreszte bennünket, fülleinkbe dörögve, hogy itt az idő, vagy segíteni magunkon, vagy elvándorolni innen, mert a vizáradás évről évre megújul és küzdelemre hív fel.

Mintegy két hónap óta nincs nap, melly új meg új vidék jajveszékelését ne hozná, más-más helységek elpusztulását ne hirdetné.

Gyulát, még márcziusban pusztítá az összefolyó két Körös, Munkácsot szintazon időtájban lepték el a Latorcsa féktelen hullámai, a Maros völgyéből is sok felől s régóta hallik az elárasztott községek jajveszékelése, segélykiáltása, pedig ezek csak a Tiszába szakadó kisebb nagyobb folyók, az ő romboló bőségök csak egy-egy kicsi része annak a korlátolhatlan Tisza-áradásnak, mellyből az alföldi özönvíz keletkezett.

A szenvedett kár felszámíthatlan; öt hat millióra becsülik

a jelen veszteséget; de ki számíthatja fel azt, a mi a jövődön van rontva? egész népes helységek ledülve, gazdag szántóföldek eliszapolva; tönkre téve sok évi szorgalom és ipar terméke!

Valamint az eddig okozott károkat lehetlen felszámítani, ugy a szerencsétlen lakosok szenvedését sem lehet hiven leírni; de egy odavetett pillanat mai lapunk második képére elegendő, hogy elképzeljük, mennyi ott az inség, nyomor és szenvedés, hol dűledezett épületeken, vízben vergődő embereken, barmokon, ide s tova uszkáló töredékeken, vagy a parton lihegve pihenő népen akad meg szemünk.

Az egész Tisza melléke egy nagy tenger, mellyen eltemetett vetések fölött zajlik a korlátatlan hullám.

Egy fényes alak tűnik ki e szomorú rajzolat közül; ő császári királyi fensége Albert főherczeg kormányzó ur. Ő az, ki vigasztaló tekintetével boldogabb jövődők reményét oltja a kétségbeesők sziveibe, ki bátor elszántással halad keresztül a veszélyes áradaton, saját magas lelkében szerezve tudomást az országot ért csapásról, s helységről helysége vészen, viharon keresztül halad, mint valódi gondviselője azon honnak, melly oltalma alá bizatott.

E magas férfiú arczképét közöljük lapunk mai számának élén. Hosszabb és körülményesebb életírását a diadalkoszoruzta hősnek lapjaink közelebbi számában adandjuk, addig is legyen szabad öt, mint azon ma-

gas személyt, kihez honunk békés felvirulásának reményei kötvék, közönségünk szives ohajtásainak átnyujtanunk.

Albert, ausztriai cs. k. főherczeg.

Egy lövés ára.

Irta JÓSIKA JULIA.

Vigan lobogott a tűz a márványkandallóban; az asztal a szoba közepében reggelire volt terítve, s a tiszta de kissé halvány téli nap sugárai, visszatükrözték magukat a porcelánban, ezüstben és kristályüvegekben, mellyek azon álltak, míg fény-nyel árasztották el a tágas szoba eleven színű szőnyegét, csinos butorait és redős kárpitjait.

Az asztal mellett, egy mély karszékre ágyalva, csinos fiatal nő ült, théakészítéssel elfoglalva s néha néha egy tekintetet vetve a bronz órára melly a kandallót díszíté.

Milly későn jön ma megint — gondolá — míg sohaj birkózott fel kebeléből s egy árnyalata a leirt komolyságnak vonult el szép, szende vonásain.

Vajjon minden férj úgy bánik-e nevével, öt, hat évi házasság után? — így füzte tovább gondolatait; — tegnap dél óta nem láttam: a városban ebédelt valami barátjánál, este színházba ment, mint mondá, s úgy tudom hogy csak reggel felé jött haza. Most alkalmasint álmos és roszkedvű lesz, mint mindig így töltött nap és éj után; aligha pár szót beszél velem. Pedig milly boldogok lehetnének, fiatalok és egészségesek vagyunk, szép, kedves kis leánykával áldott meg az ég, jól bírjuk magunkat, és szeretjük — — legalább szerettük egymást; — — most, úgy látszik csak az én szivemben él még azon szerelem, melly pár rövid év előtt oly boldoggá tett mindkettőnket!

E pillanatban halk léptek hallatszottak a mellékszobában, az ajtó kinyílt, s azon egy fiatal, alig harmincz éves ember lépett be, csinos hálókabátban, himzett sipkával sötét fürtein, de morgorva, elégtelen kifejezéssel szabályos vonásain.

Jó reggelt Lionel! — mond a nő nyájasan, kezét nyujtván férjének, ki azt hideg közönyösséggel fogadá, alig felelvén neje szavaira; s egy más karszéket az asztalhoz huzva, abba vetette magát és röviden kérdezé: kész-e már a thea?

A nő egy csészét töltött meg s férje elé tette; s míg ez reggelijét költötte el, vidám csevegésével igyekezett annak morgorvaságát felderíteni.

Az Istenért, Ellinor, ne beszélj annyit! — kiáltott fel végre békétlenül a férj; — fejem még jobban megfájul attól a folytonos fecsegéstől; csengess inkább s mond meg a komornyiknak, hogy hozza be a hirlapot; mindig elfelejtik e haszontalan cselédek azt a reggeli asztalra tenni; bizonyosan megint elvitték a konyhába.

A nő felkelt s csengetett; s miután a hirlap elékerült s férje annak olvasásában elmerültnék látszott, himzést vett elő, és azon szorgalmasan dolgozott.

Lionel Osborne, Ellinor férje, titoknok volt az angol követségnél Brüsszelben. Apja, ámbár nem idősebb, hanem csak második fia Lord Osbornenak, mégis igen tehetős volt, mivel anyja szép vagyonnal bírt, melly, miként ez gyakran szokott történni angol előkelő családoknál, második fiára szállt, míg az atyai jószág a lordi czímmel együtt, az idősb testvért illeté.

Mister Osborne igen fiatal korában házasodott meg; de nejét, kit imádott, pár évig tartó boldog házasság után, gyermekágyban veszté el, mi öt anyyira elkeserítette, hogy alig négy hetes kis fiát, Lionelt, bátyja, Lord Osborne házához adta, hogy annak csak fél évvel idősebb fiával neveltessék s keletre utazott.

Hat év múlva, vissza akarván térni hazájába, a hajón, mellyen utazott, ideglázba esett, s tiz napi betegség után meghalt; míg hogy csak holt tetemei érkeztek vissza honába.

Már elutazása alkalmával végrendeletet csinált volt, mellyben lord Osbornet fia gyámnokává nevezte ki, s öt nevével együtt arra kérte, hogy halála esetében tekintsék Lionelt mint tulajdon fiokat, s neveljék házuknál a kis Arthurral.

Ugy is történt, a két rokon együtt nevedekett s testvéreként szerette egymást, míg lord Osborne s neje alig tettek különbséget a két ifju közt.

Arthur jelleme szilárd és erős volt, s olykor egy kis akaratossággal vegyült, míg Lionelt derült, odaengedő lelkülete, fogékony elme s nyílt szívesége általános kedvenczé tette.

De fájdalom e szeretetreméltó tulajdonokhoz nagy adag

könnyelműség s gondatlanság is járult, de ezen hibák, míg Arthur közelében volt, annak befolyása által háttérben tartattak.

Lionel, ki minden idegen nyelvet igen hamar megtanult s utazni, külföldön mulatni szeretett, a diplomatikai pályára szánta magát, s lord Osborne befolyása által alkalmazást nyert a külügyminisztériumban; míg Arthur a politika terén működött, s nemsokára kitünő tagja lón az alsóháznak.

Egyetlen gyermekök lévén, szülői azt óhajtották, hogy minél előbb nősüljön; de Arthur, kinek igen higgadt fogalmai voltak a házasság és családi életről, még nem talált oly hölgyet, kit nevével tenni óhajtott volna.

Lionel ellenben, igen hamar elveszté szívet, és huszonkét éves korában a szép és szeretetreméltó Ellinor férje lón.

Mig Londonban lakott a fiatal házaspár, úgy, hogy Lionel mindig Arthur társaságában lehetett, viszonya nevével a legbensőbb és legboldogítóbb volt; mert Arthur oly ügyesen tudta jó tanácsait előadni, és befolyását rokonára használni, hogy ez saját lelkének sugallását, saját eszének parancsait követni vélvén, a legjobb, legszivesebb férj volt; és a kis Anna születése az ifju párnak boldogságát még növelte.

De Lionel nemsokára titoknokká lón kinevezve az angol követségnél Brüsszelben; és távol Arthur üdvös befolyásától, hibái és gyengeségei csakhamar túlsúlyt nyertek jó tulajdonai fölött.

Könnyelmű, fiatal emberekkel jöven érintkezésbe, ezeknek káros tanácsait szerencsétlenségére épen oly hiven követte, mint követte volt Arthur jótékony sugallásait.

Ellinor szépsége és anyagi jósága mellett, észszel s mielyteltséggel is bírt ugyan, de nem azon lelkierővel s elhatározott jellemmel, melly befolyást gyakorolhatott volna férjére; és így pár év múlva olyanná vált a viszony közte és Lionel közt, mint azt e sorok elején festeni megkisértettük.

Lionel elhanyagolta nejét, gyermekét, olykor napokig nem látta őket, s idejét egészen mulatságnak, pedig fájdalom nem mindig a legártatlanabbaknak, s mi a legveszélyesebb volt, játéknak is szánta.

Nemcsak rosz és hűtlen férj lón tehát, hanem a mellett szenvedélyes játékos is, ki naponként családja egész jövőjét, vetkes könnyelműséggel koczkára tette.

De térjünk vissza azon pontra, mellyből kiindultunk, s keressük fel a fiatal házaspárt a reggeli asztal mellett.

Szótlatlanul ült ez sokáig, Lionel olvasással, Ellinor munkájával, vagy inkább szomorú gondolataival elfoglalva; míg egyszerre felpattant az ajtó, s azon berohant a kis hat éves Anna, dajkájától követve, s anyja karjaiba vetette magát.

Jó reggelt kedves jó anyám! — kiáltott fel az eleven gyermek, csókokkal elárasztván anyja arcját; — nézd csak milly szép az idő, milly fehérek a fák, milly fényes a hó! nem fogunk-e ma szánkázni?

Mindenek előtt, gyermekem — felelt Ellinor szelid hangon — ne feledd apádat üdvözölni, s kérd meg őt, hogy szánkázzon ki velünk.

A kis leányka félénk tekintetet vetett atyjára, ki tudomást sem látszott venni róla, aztán anyjától nógatva lassan közeledett üléséhez, meghajtotta magát és bizonytalan hangon mondá: Jó reggelt kedves apám! nem léssz-e oly szives velem és jó anyámmal kiszánkázni?

Oly kedvesen nézett ki a csinos gyermek, midőn nagy eleven kék szemeit kérő s egyszersmind félénk tekintettel emelte apjára, hogy Lionel minden fásultsága mellett ellent nem tudott a varázsnak állani, s ámbár nem a legnyájasabb hangon — felelt.

Igen, igen, kis kéregető, parancsold csak elő a szánat.

Anna örömeiben felsikoltott, hirtelen egy csókot nyomott atyja kezére s kifutott a szobából.

* * *

Félórával azután csinos szánban ültek, melly arany hattyut képezett, tigrisbőrrel betakarva s védve a hideg ellen; míg a szép angol fogat, fehér és veres strucztollakkal és széles szalagokkal díszítve, vigin hangoztatta ezüst csengetyűit, s Lionel

ügyes keze által hájtatva, szélgyorsasággal vitte a szánat fel s alá a Boulevard du Régenton és a Park körül, hol számos szánokkal és könnyű kocsikkal találkoztak, mert a gyönyörű téli idő tiszta napfényével, mi Brüsszelben a ritkaságok közé tartozik, mindenkit kicsalt a szabadba.

A kis Anna öröme, ki folyvást beszélgetett s nevetett, Lionel is felderítette, és mindig gyorsabban hajtván a lovakat, olykor Ellinorral is pár nyájas szót váltott.

Épen a Rue de la Loi és a Rue Ducale szögletén voltak, mikor egy csinosan de igen egyszerűen öltözött hölgy az utcán keresztül mentén, a sima havon kicsuszott és elesett, még pedig úgy közel Lionel szánjához, hogy ez, mielőtt a hajtó képes lett volna a lovakat feltartani, mellette elrobogott s karját surolta.

Ellinor felsikoltott ijedtében; Lionel pedig, mielőtt sikerült neki lovait megállítani, oda dobta a gyeplőt a kocsisnak, ki a szának kis hátulso ülését foglalta el, s a hölgyhöz sietett, ki körül már az emberek összeseregleni kezdtek, míg két nő segítségével felkelt s reszketve állt az egyikre támaszkodva.

Szép fiatal leány volt ez, alig tizenhét éves, és arca halványasága daczára, üde mint a fehér rózsza.

Bocsásson meg ügyetlenségemért, Mademoiselle; mond Lionel közeledve; remélem azonban, hogy baja nincsen, s hogy szerencsém leend önt szánomban, mellyben nőm s leányom ülnek, haza vihetni.

Nincs semmi bajom uram, — felelt reszkető hangon a leányka, — csak megijedtem volt; de azért folytathatom utamat.

Most Ellinor és Anna is jöttek, kik a kocsis segédelmével leszálltak a szánról; és a fiatal nő kéréseit egyesítvén férjével, a leányka nem sokára mellette a szánban ült, míg Lionel a kocsis helyét foglalta el, s a gyeplőt átvette.

Hová vigyem önt, Mademoiselle? — kérdé Lionel udvarias hangon.

Rue de L'arbre bénit, 34, s'il vous plaît Monsieur; — felelt a leány s nem sokára Brüsszel egyik külvárosában, egy kis, de csinos ház előtt álltak meg.

Lionel csengetett s épen segített a fiatal leánynak, ki leszállt a szánról, s udvariasan köszönetét mondá Ellinornak, midőn a ház ajtaja kinyílt s azon egy éltes, tisztán öltözött szolgáló lépett ki.

C'est vous Mademoiselle? — Ön az, kisasszony? — kiáltott fel csudálkozva; — mi történt? csak remélem hogy baja nincsen?

Semmi bajom, Josephine, — felelt nyájasan a leányka, — csak ügyetlen voltam s elestem, s ezen asszonyosság sziveskedett engem saját szánjában haza hozni.

Elesett! csak el nem törte kezét, lábát? — mond ijedt képpel az öreg cseléd, szeméit jártatván fiatal urnője gyönyörű természetén.

A mint látja — nem; — felelt ez nevetve; — míg a vén szolgáló fejcsóválva mormogta: elesett, s még nevet! milly könnyelmű az ifjúság! — Ellinor bucsut vön új ismerőjétől, megigérvén, hogy másnap személyesen tudakozódní fog vajjon igazán nem voltak e rosz következesei az esésnek és ijedtségnek.

* * *

Adrienne Duprat egy festő leánya volt, ki azonban már régen felhagyott művészetével. Soha sem birván kitünő művészeti tehetséggel, s a mellett igen sok restséggel és önzéssel; csak addig folytatta munkasságát míg a szükség kényszeríté őt arra.

Harmincz éves korában egy fiatal zongoraművésznővel ismerkedett meg, és szép ember lévén, ki — ha akart s a fáradságot nem kimélte, igen kellemetes társalgó is tudott lenni, nem sokára az igazán szeretetre méltó és szellemdús leány szívét s kezét nyerte meg.

Ezen idő óta jónak látta Duprat ur minél kevesebbet festeni, de annál többet festészetről s általában művészetéről beszélni; színházba, kavéházakba és művészeti körökbe járni, serezeni és dominózni s kényelmesen abból élni, mit neje részint hangversenyek, részint zongoraleczkék által szerzett.

A mellett becsülte nejét, mindig jó kedvű volt, s a szó kö-

zönséges értelmében épen nem rosz férj; de önzése nőttön nőtt, úgy hogy akkor is, mikor husz évi házasság és fáradság után nejeének ereje és egészsége apadni kezdett, azt észre sem látszott venni, s a helyett hogy kimélésre intette, s inkább maga szerzett volna valamit ecsetjével, folytatni engedé fáradságos munkódését.

Több gyermekekből, kikkel az Isten megajándékozá e házaspárt, csak legkisebb leányuk, Adrienne maradt életben, anyjától és dajkájától Josephinetől, ki már születésekor Duprat házában volt, gondosan ápolva, a nélkül hogy elkényeztettek volna a kedves gyermeket, ki nem erős ugyan, de egészséges volt s anyja művészeti tehetségét teljes mértékben öröklötte.

Dupratné a legnagyobb gonddal s fáradsággal mivelte ki e tehetséget, mellytől, ismerve férje jellemét, biztosítást várt leánya jövőjére nézve.

Mikor egészsége elkezdett gyengülni, Adrienne tizenötödik évében volt, s már több hangversenyben méltó diadalt aratott. Anyja átlátván, hogy halála után Adrienne nemcsak magát, hanem atyját is kénytelen leend tartani saját munkája által, lassankint arra is szoktatta a kedves gyermeket, hogy zongoraleczkéket adjon; s mikor tizenhatodik évét betöltötte, már nagyobb részét anyja tanítványainak átvehette, hogy azt a fáradságtól megkímélje.

Alig egy évvel ezután, a gondos anya mindinkább elgyengülve, rövid betegség következtében a sirban pihent munkás élete után.

Adrienne a fájdalom első rohamát legyőzvé, egészen anyja szerepét vette át; dolgozott, fáradozott reggeltől estig, hogy a háztartásra szükséges összeget megszerezhesse; míg atyja járt, kelt, sokat beszélve enyhíthlen fájdalomáról, de mindamelllett evett, ivott, igen jól mulatta magát, s észre sem látszott venni, hogy mint neje ezelőtt, úgy leánya most érette dolgozik, a helyett, hogy ő fáradozott volna érettök.

De Adrienne ezt gyermekkorától fogva annyira megszokta volt, hogy neki fel sem tűnt, és atyját, ki egyébiránt mindig igen nyájasan bánt vele, a legjobb apának hitte széles e világon.

Miként Brüsszelben általános szokás a szegényebb sorsu polgárságnál, úgy Duprat is házában egy részét bérbe adta ki; és annak első, három szobácskából álló emeletében, tíz év óta már egy éltes asszony lakott, egyetlen fiával.

Madame Vanderelszt — ez volt neve — Dupratnének fiatalkori barátnője volt, ki egy kereskedőhöz mentén férjhez, özvegy lön, mielőtt férje, igen derék és becsületes ember, annyit félre tehetett volna, hogy nejes egyetlen fia jövője biztosítva lenne.

De Vanderelsztné, ámbár lesújtva férje halála által, kit nagyon szeretett, érezte, hogy fiának — akkor csak tíz éves gyermeknek — élnie kell, erőt vett magán, hogy dolgait rendbe szedhesse.

Látván, hogy adósságok léteznek, felhagyott a kereskedéssel, férje raktárában lévő minden árucikket eladott, kifizette az adósságokat, a megmaradott kis összeget biztos helyre tette le, s annak kamatjaiból élt; igen szegényesen ugyan, de becsületesen. A fia nevelésére szükséges pénzt úgy szerezte be, hogy virágokat csinált, mihez jól értett; mellyek aztán egy igen keresett divatárusnő boltjában párisi virágok czime alatt adattak el a brüsszeli elegáns világnak.

Mihelyt fia, Alfréd, tanulmányait bevégezte, alkalmazást nyert, atyjának egy régi barátjánál, F*** bankárnál, ki annyira meg volt elégedve az ifju szorgalma, ügyessége és csendes magaviseletével, hogy megigérvé neki, mikép nemsokára könyvvívői minőségben leend alkalmazva, mint ez magában értetik, igen jó fizetéssel.

Adrienne és Alfréd ugyszólván együtt nőttek fel; előbb elválhatlan játszótársak voltak, aztán együtt táncoltak és mulattak azon körökben, hová szüleik bevezették őket; végre szerelmes pár lett belőlök, melly Alfréd előléptetését várva várta, hogy házaspárrá válják.

Hogy mindez szüleik beleegyezésével történt, magából érteik; s ámbár Duprat ur gazdagabb vőre vágyott volna, mégis elég jószívű volt — minden önzése mellett — a fiatal pár boldogságát nem gátolni.

(Folytatjuk.)

Körösi Csoma Sándor.

Jeles férfiak tetteit s érdemeit az utókornak hű vázlatban átadni, mindenkor dicséretes dolog. Szükséges azokkal megismerkedni, hogy tudjuk, kik vívták ki nemzetünk becsületét, s kik fáradtak érettünk a tudományok tövises pályáján. Nemzetiünk, hála az egeknek! nem volt ilyenekben szegény soha, s a tudományok minden ágában fáradoztak elegen, kiket kell, hogy megdicsőítsünk. Én először is oly férfiut állítok elétek, kinek élete eléggé megmutatta, hogy tántoríthatatlan állhatatosság, s férfiúi kitűrés a látszólag legreménytelenebb pályán is babérokat arathat: neve Körösi Csoma Sándor.

Született ezen nagy férfiú Egerpatakon, Sepsi székben, Erdélyben, szegény székely szülőktől 1790 körül. Első növeltetését a nagyenyedi reform. kollegiumban nyerte, hová 1799-ben ment, mint iskolai szolga keresvén kenyerét, hol szorgalma s jeles tehetségei, mind tanárai mind társai becsülését számára kivívták. Később, midőn a felsőbb osztályokban Herepei Ádám tanárnak jeles előadásait a történettanból hallgatá, fogamzott benne amaz óriási gondolat, mellynek kivitelében páratlan kitűréssel oly sokat áldozott; mert ekkor már két más oskolatársával fogadást tőn, Ázsiában népünk egykor elhagyott maradványait felkeresni.

Jól tudta, hogy tervének kivitelében a keleti nyelvek ismerete okvetlen szükséges, azért ezek megtanulására 1815-ben a göttingai egyetembe lépett, s itt mindössze harmadfél évet töltött. Eichhorn tanártól hallá, hogy a középkori arab írókban a magyarok ázsiai történetei-s vándorlásairól igen sok található, azért elhatározá magát először Konstantinápolyba menni, minden arab íróat átkutatva, ezekben lelni fel kalauzait. Minekelőtte azonban nagy utjára elindulna, először Zágrádba ment a szláv nyelveket megtanulandó, mellyekre szinte nagy szüksége volt; itt hét vagy nyolcz hónapot töltvén, ismét visszatért hazájába, utolsó napjait barátjai s rokonai közt töltendő.

1820-dik évben, tavasz elején távozott barátjai köréből a nagy utra, honnan soha többé vissza nem tért. Miután Konstantinápolyban magának elég adatokat gyűjtött, utazási tervét megváltoztatva, a Balkán bércei felé vette utját; ezeken s Szírián keresztül Persiába érkezett, s ennek Teheran nevű városában végezte utazásának első évét. Teheranban hallott némely tibethi szavaknak rokon hangzása a magyarral, birta őt arra, hogy ide vándorlott. Általában azon időközt, melly Teheranból elutazta után egész Kalkuttába érkezéig lefolyt, homály fedí, csak annyit tudunk, hogy több évet két buddha kolostorban (Kámán és Zsimkár) töltött, hol a tibethi nyelv megtanulására szentelte minden tehetségét, s többet 40,000 tibethi szónál összegyűjtött. Ezen észkábító munkára nemcsak azon hiedelem, hogy nyelvünkkel benne némi rokonságot fődözend fel (mellynek azonban nem léteéről később meggyőződött) lelkesíté, hanem főképen azon remény, hogy a tibethi irodalomban őseinkről némelyeket tán sikerülend felfödöznie. Valahára magáéva tevén a tibethi nyelvet, elindult Simla és Subbathan át Kalkuttába, hová némi kis viszontagságok után csakugyan elérkezett.

Itt ugyan szives fogadás várta a tudósok körében, de egyszersmind egy nagy fájdalom is, melly csakugyan képes volt férfi erejét megtörni. Ő t. i. azt gondolta hogy a tibethi nyelvvel egy törzsnyelvet tesz magáéva, mellyet kulcs gyanánt használhatand egyéb keleti nyelvekhez; azonban Kalkuttában értésére esett, hogy a miért ő férfi erejének nagyobb részét fölládozta, nem egyéb, mint a szanszkrit nyelv romlott dialektusa, s hogy ennek megtanulását könnyebb uton is eszközölhette volna. Ez annyira hatott kedélyére, hogy képes volt őt ágyba dönteni. Rövid betegségéből felgyógyulván, újabb erővel a szanszkrit nyelv megtanulásához fogott.

De Kalkuttában több öröm érte Körösit. Először is nagy ir volt sebzett kedélyére azon megtiszteltetés, hogy őt az ázsiai angol társaság tagjának kinevezni érdemesítette, s reá egy nagy jártasságot igénylő munkát bizott, t. i. az 1100 kötetnyi tibethi kézirat gyűjteményét rendezni; melly munkát ő 11 hó alatt teljesen s pontosan bevégzett. Itt volt egyszersmind alkalma tibethi grammatikáját kiadni, nagy terjedelmű szókönyvével együtt. Kedves meglepetés volt még reá nézve, az 1830-diki országgyű-

lésen részére gyűjtött összeg megérkezése. Nem az anyagi segedelem vigasztalá meg, mellyre ugy sem sok szüksége volt, hanem azon tudat: hogy kedves hazájában még nem feledkeztek meg róla.

Miután már a szanszkrit, arab, s tibethi nyelveket tökéletesen birta, s irodalmaikat átkutatta, eléggé elkészülve érzé magát, s újra utra kelt, kelet-éjszak felé, hol a dzsugur nép lakik; mert meggyőződése szerint ez vala azon nép, mellyet egész életén át keresett. Illy föltétellel ment el Dardsillingbe, Sikken tartományba, hol várakozásra kényszerítették, míg a Dalai Lá-mától*) engedelmet kapna az oda utazásra. Darsillingben mindig derült volt; de hogyis ne, hisz ő oly közel állt céljához. Elmondá Campbell barátjának, ki ott angol ügyviselő volt, egész életét, céljait, mellyekhez oly közel állt. Azonban egy napon őt Campbell betegen találá, az ott uralkodó veszélyes láz megragadta, s az orvosi segély nem vala képes többé a nagy lelket földi hüvelyében megtartani. 1841-ben tavasz hó 11-én költözött a mulandóságából az öröklébe.

Elköltözött a dicső férfiú, kit semmi csapások nem rendíthettek meg szilárd föltételében, s ki óriási példaként áll előttünk, hogy a vas akarat minden földi viszontagságokat meggyőzhet. De dicső példaként áll előttünk honszeretete is; mert nem ez buzdította-e minden fáradalomokra? nem ez segítette-e békén tünni a viszontagságokat? igen, ő ugy szerette hazáját mint tán senki más, s ha most tőlünk távol nyugszik is, egy idegen nép földén, hol a Himalaja bércei emelkednek a felhők közé, azért mégis él emléke honfiai közt s élni fog, mig magyar lesz e hazában.

Petendi Géza.

Kelet kétértelmű beszéde.

Rendesen minden népnek van valamely szokása, melly századokról századokra megmarad, s melly jellemző és általános. A görög ravaszságban tűnik ki, a német becsületességben, a magyar nyíltszívűségben; a töröknek egy jellemző illy szokása a beszéd kétértelműsége. A kinek valamely müzümánál dolga van, valóban tanácsos, hogy jól megvigyázza annak szavait, és vizsgálja meg azokat, mielőtt vele közelebb érintkezésbe jönne, — nehogy ugy járjon, mint egy magyar dalia századokkal ez előtt, kit valamely ellenséges basa magához hivatott vig mulatásra, megesküdvén előtte, hogy *mig csak égen nap van*, nem fog addig ő neki csak egy hajszála sem kihullani. A dalia hitt az adott szónak, s biztosságban gondolván lenni lement az ellentáborába várából, hol is mulatott a basával együtt, mind egész alkonyatig. Midőn beállott az esthomály, a basa elfogatta őt, mondván, hogy a nap már most *nincs fen az égen*, az ő előbbi esküje tehát többé nem kötelező.

Egy más, szebb és emberiebb példa adta elő magát Persiában.

A hedzsira 894 esztendejében (1488) nagy ütközet lön küzdve Tabaseran mellett Jakub szultán és Haider schah között. Amaz Shirván ura, emez Persia királya. A nap leáldozott, és vele leáldozott Persia urának szerencséje. A csatát elvesztette, és elvesztette életét is. A győztes shirvani fejedelem hatalmába esett Haidernek két fia, Ali és Ismail. Serdülni kezdő ifju amaz, emez még alig négy éves gyermek. A szultán Isfahanba záratá a két gyermeket, ő pedig néhány év múlva meghalt. Jakub halála után Mirza szultán foglalta el a shirvani trónt, és ez a két fogoly herceget kiszabadítá Isfahanból, s visszaadta őket az életnek, a szabadságnak.

Már ekkor Alinak karjai megerősödtek, keble megszilárdult, megféríasodott. Fájt neki az elvesztett dicsőség érzete. Miért ne uralkodjék ő is? Hiszen az ő atya Haider, évekkal ezelőtt milliók életével játszhatott, millióknak parancsolt. Miért parancsoljon most ő neki Mirza? A mikor egyszer a kar meg tudja fogni a kardot, és tudja az ész, hogy miért fogta meg, és a sziv akarja, hogy az villámoljon is, bizonyára nem megy a kard vissza egyhamar hüvelyébe. Mirza szultán ezen szavakat mondá Alinak, midőn kiszabadítá őket Isfahanból:

*) Ez a tibethi uralkodó czime, kit a nép mint istenséget imád.

— Szabadok vagytok. — Menjetek el Persia egyik főbb városába, Ardebilbe, és éljetez ott jámborul. Harczosok ne legyetek, hanem legyetek papok. Áldjátok Allah, hogy még egyszer meghagyta éretnek azt az időt, midőn szabadon láthatjátok a kék eget, a zöld mezőket.

És jól meghallgatá Ali e szavakat, s midőn már elvonult a szultán elől, akkor ezen gondolat támadt fel keblében; nem volna e vajjon jobb a helyett, hogy jámbor müzülmánok előtt imádkozó szavakat mondjon, nem volna e jobb e helyett csatára buzdító hangokat ejteni a harczosok ezreihez. A minarék csúcsain ragyogó félhold van; ragyogó félhold van a hadseregek előtt is; de a mi minarékon nincs, van az a hadseregnél: ragyogó fegyverek. És sokat lehet tenni azokkal. — Bizony jobb volna parancsolni százazreknek, mint engedelmeskedni mindenkinek. Sokkal jobb volna.

És e gondolat tetté vált, s Ali elment Erdebilbe, de nem azért, hogy seih (pap) legyen, hanem azért, hogy lehessen *sah* (király). — Sereget gyűjtett és harczsokra szállt. — De harczsokra állt Mirza is. Ott ragyogott mind a két tábor felett a félhold, ott tündökölt mind a két sereg előtt a kard. — A fél-

És ime az egyik küldöttség, melly Ghilan tartomány felé vette utját, a mint egy sik mezőn haladna, a lovagok messzetávolban néhány lovas vesznek észre, kik között ifju gyermek száguld.

— Ismail herczeg az — mondá örömmel a küldöttség főnöke — Ghilan felé tart, s a mint látszik *Landsan* (a ghilani herczegség fővárosa) felé irányozzák utjokat. Utánok!

És a küldöttség vezetője jól gondolkodott. A szaladó lovagok egyike Ismail volt, s csakugyan *Landsan* felé haladának a futamló herczeg és környezete, hova nemsokára be is értek, s rögtön a tartomány fejedelméhez Hasszánhoz járult Ismail.

Trónján ült az ősz fejedelem épen, midőn az üldözött gyermek kegyelmet esdeni hozzá érkezett. Nagy dolog volt az, a miben járt, és nagy küzdelemben volt a fejedelem is, a menekvők jelenléte után. — Ha befogadja őket, ha menhelyet ad Ismailnak, s ezt megtudja Mirza sah, haddal fog rárontani, és kiüzi őt országából; ha pedig elutasítja magától a menekvőket, s nem nyújt segélyt az elhagyottaknak, azt megtudja Allah, az Isten, és ki fogja őt üzni holta után a paradicsomból. Mert vétek az, nem segíteni a szükölködőn, és gyámolatlanul hagyni a szenvedőt, a

Tisza-áradás az alföldön.

hold szereze-e majd győzelmet a kardnak, vagy a kard a félholdnak? Alinak nem szerzett azt sem a félhold, sem a kard. A nap leáldozott most is a harcz végeztével épen úgy, mint Haider küzdelme után, és Ali boldogsága, szerencséje épen úgy halt el, épen úgy semmisült meg mint Haideré.

A küzdelem után bejárta a győztes had az egész csatasíkot. A két herczeget keresték, Alit és Ismailt. Ismail nem volt a sikon, Ali nem volt életben. Véres kard volt kezében, s kebelén véres sebek. A ki megölte őt, bizonyára kapott tőle emlékül szinte néhány vágást e tetteért. De hol lehet Ismail?

A szultán még a jövő nap hajnalán magához hivatá országa főbjeit, és igazhívó müzülmánhoz illőn megmosván kezeit, megesküdött az ő szakállára, hogy azon embernek, a ki menedék-helyet fog adni a menekvő Ismailnak, azon embernek ő meg majd halált ad. És ha a müzülmán megesküdött egyszer az ő szakállára, szavait nem vonja többé vissza. Ha midenét rááldozza is, de a mit kimondott, meg kell annak történni.

Azonnal küldöttség indult ki minden irányban, hogy keressék fel a futamló Ismailt, és ha megtalálják valahol, kérjék őt ki először szóval, s ha a szó nem használ, fegyverrel.

ki pedig vétkes, annak nincs helye a paradicsomban. Jash Allah, nehéz itt a választás. — Ha befogadja a menekvőket, elveszti azt a mije van; ha nem fogadja be, elveszti azt, a mi után vágyódik, a jövő élet boldogságát. Mit tegyen?

Mikor az emberen jó ügyben nem képes segíteni az ész, akkor segít az Isten. Hasszán lelépett trónjáról, és a *kába* (Mekka fekvését mutató tábla a török szobák falán, melly előtt imádkozni szokás) elé lépett, hol is melle fölött keresztbe fonván karjait, buzgóan imádkozék.

Alig emelkedett fel újra, midőn a palota előtt kürtök harsantak meg. Mirza követsége érkezett el.

— Allah ekber! Allah kırım! — kiálta fel a fejedelem buzgón — nagy az Isten és hatalmas, nem hagyja ő el azt, a ki őt el nem hagyta.

És e szavak után a gyermek Ismailt kezén fogva, gyorsan kivezette a teremből, de nemsokára ismét visszatért, s a trónra fellépve újra, intett az ajtónálló öröknek, hogy bocsátanak be a szultán követségét.

A küldöttség belépett.

A kölcsönös üdvözlések után az ősz fejedelem így szólt:

— Nem jó helyre jöttetek, derék férfiak. Valóban nem jó helyre.

— De uram — viszonzva a küldöttség főnöke — igen jó helyre jöttünk mi.

— Való, hogy e hely Allahé — mondá Hasszán — s a hol Allah van, jó hely az; de éppen azért, minthogy ti is, én is igazhivők vagyunk, ne hagyjuk a tanácskozást mostanra. — A nap leszállt, beáll az éj, és az éjet azért adta Allah, hogy megnyugdjék test és lélek. Holnap jelenjete meg.

A követség távozott.

— Az éjen át megfogja Hasszán szöktetni Ismailt — monda magában a főnök — vigyázni fogok, hogy ne történjék az.

És az előrelátó férfiú Landsan minden nyílásához katonákat küld, hogy állják el az utat, s ha Ismail menekülni akar csak fogják el. — A jövő hajnallal a férfiak visszaérkeztek mind, egyik sem látott az éjen valakit eltávozni Landsanból. Ismail ott volt még bizonyosan.

A nap jól felhozta már az égre tüzgolyóját, midőn a küldöttség Hasszán elé bocsátaték. Mindenki feszülten várta, hogy mi fog történni.

— És én ma is azt mondom — szóla az ősz fejedelem — hogy balvéleményben vagytok felőlem.

— És én ma is azt mondom, uram — viszonzá Mirza küldötte — hogy nem csalódtam tegnap. Mert porfelleget láttam közeledni városod felé.

— Nem jól következtettél, derék férfiú — A szél verhetette azt.

— De, uram, midőn a gyászfűz lombjai mozdulatlanul állnak, nincs akkor szél; sem nem alszom én akkor, midőn lovon ülök; már pedig lovon ültemben láttam a lovagokat feléd jönni, s a lovagok közt egy gyermeket, ki senki más nem volt mint Ismail.

— És te újra ezt mondd?

— És én újra ezt mondom.

Hasszán egy szót sem szólt többet, hanem inte szolgáinak kik egy gyönyörű kötésű könyvet hoztak elő. — A könyv táblái szintugy villogtak a rajtlelvő rubintoktól, gyémántoktól. — E könyv a müzülmánok szent könyve, az Alkorán.

— Mit jelent az — kérdé Hasszán — midőn az igazhivő megesküszik Allahra és a prófétára, és megesküszik az Alkoránra?

— Azt jelenti — viszonzva a követ — hogy az ügy, melly mellett megesküsködött szent és tiszta és jó. Átkozott az, a ki nem hisz ez eskünek.

A fejedelem helyeslőleg inte fejével.

— Te mondád. Allah legjelesebb teremtménye az ember; de az Isten szivesebben nézzen le a hyenára, melly ártó és ártatlan állatokat szaggat szét, mint azon emberre, a ki hamisan esküszik. Nincs ennél iszonyuabb vétek. — De a milly átkozott a hamisan esküvő, olly átkozott az is, a ki nem hisz az igaz esküben.

E szavak után Hasszán melle fölött keresztbe foná karjait, az Alkoránt alázatosan illetvén ajkaival és homlokával, eszókat mondá ki ünnepélyes komolysággal:

— Esküszöm a világ urának, Allahnak szent nevére, esküszöm a próféta megdicsőült árnyékára, esküszöm ősz szakállamra, hogy Ismail nincsen az én földemen. Ugy jussak be a paradicsomba holtom után, a miként szavaim igazak. De ha hazudságot szólt ajkam, akkor ne tudjak átfutni az *Alsiráton*, a beretva élénél keskenyebb, mellyen át a paradicsomba jutni, hanem essem le az *Al-Havijálba* a hetedik pokolba, és kinlódjam ott örökké, és szenvedjek és átkozzam magamat. — *Allah ekber*, egy az Isten, ez történjék velem!

E szavak után újra mély csend állott be a teremben, s mindenki melle fölé helyezett karokkal, földfelé hajtott arczczal hallgatá a fejedelem iszonyu esküjét. Illy szavakat valóban csak akkor mond a müzülmán, ha ügye tiszta mint a nap. Nagy átok ez, igen súlyos szavak!

— Hiszünk neked, dicső fejedelem — monda a küldött, s mélyen meghajolt a trón előtt.

Azután a küldöttség a szokásos üdvözléseket megtevé,

eltávozott Hasszán udvarából, és Landsanból és el Ghilanból, nem kérdezve, nem kutatva többet. — És ők megváltak csalva. Nem vették észre, hogy Hasszán a földemen szóra különös hangnyomatot ejtett. Ott volt nálamég Ismail, s vajjon mit tett vele, hova tevő őt, hogy olly nagy esküt mert mondani?

A történetirő szavait idézem: „Hasszán kertjének fáira egy sätort köttetett fel, s abba rejté el Ismailt, így tehát bátran megesküsködött, hogy a menekvő nincsen az ő földén, s megesküsködhetett, mert a herceg a levegőben levő sätorban volt.“*)

És ki mondhatná Hasszánt csakugyan hamis esküvőnek? Bizonyára senki; mert nagyon igaz az, hogy a mi a földön van, nincsen az a levegőben, de az is igaz, hogy a mi a levegőben van, nincsen az a földön!

Györy Vilmós.

Az alföld rejtett kincsei.

Ki hazánk terjedelmes rónaságait, főleg az alföldi pusztákat megjárta, minden áldás mellett a tüzi anyagnak s jó ivó viznek hiányát sajnosan érezte. — Tözeg mellett főzni, s nem igen tiszta vízzel bíró kutakból inni, nem ritkaság. — S innen gyakran az alföldi pusztákon dulongó marhadög. — De mint segítsünk e bajon? Igaz, fák ültetése által csermelyek, források alakulását elősegíteni s egyszersmind tüzfára is szert tenni lehetne, de ez éveket, sőt évtizedeket is igényelne, pedig a szükség mai, s a magyar ember ugyis vetésének gyümölcsseit hamar kívánja aratni, s annak művelésével, mi nem rögtöni hasznot hajt, nem igen szeret foglalkozni.

Mig tehát a felesleg legelőkön ültetendő erdők felfognának nőni, tüzi fa és patakviz pótványairól kell gondoskodni; s ebben nincs hiány.

Colla Bernát, Némethon leghiresebb természettudósainak véleménye szerint, hazánkban nemcsak hegyes vidékeiben de az alföldi rónák alatt is, hatalmas kőszéntelepek változatos, de nem felette nagy mélységben elterülve találhatók. — A nagy tudós e véleményét annál szivesebb örömmel közöljük, minthogy ez nem légből kapott, hanem hazánk földtani viszonyainak közvetlen szemléletéből meritett állítás; — mult ősszel ugyanis a Duna völgyét, hazánkban keresztül utazva, földtanilag átfürkészte, s tanulmányainak eredményét egyik tekintélyes külföldi lap hasábjain közzé tette.

Véleménye szerint az alföldi rónák alatt lévő kőszén telepek felkereséses feltárása által, atüzelő anyagban szükségét szenvedő megyék illyen anyagot bőségben nyernének, mi által a vasutak általi közlekedés is könnyítették, — de a teendő turzási furatok által a mélyebb rétegekből egészséges jó és fris ivó víz elégséges mennyiségben fakadván, — egy füst alatt két bajon volna segítve.

Felette óhajtandó, miszerint alföldi birtokosaink figyelmüket e tárgyra fordítanak, s a turzási munkálatok eszközlése végett, a mennyiben illynemü vállalatok az egyesek pénzerejét túlhaladnák, részvénytársulatokat alakítanak, miből nemcsak a közjóra kimondhatlan előny eredne, de az illetőkre is, csekély összeg koczkáztatása mellett, tetemes haszon s azon dicsőség eredne, miszerint hazánk egyik eddig elrejtett kincsének emelésére segédkezet nyújtottak, s a késő ivadék áldó emlékeztetését kiérdemelték.

Adja az ég, hogy szavam ne legyen hang a pusztában.

Dr. Hegedüs.

Vidéki hírek.

Halas sivatag pusztáján az ige testté lőn. Jövőre nyilvános leendő a halasi gymnasium. A f. évi october hóban életbe lépendő reáltanoda alapjához lelkes aggastyánunk, t. cz. *Péter Zsigmond* ur 10,000 pftnyi áldozattal járult. Europa mellyik nemzete mutat fel egyszerű polgárban ennyi áldozatkésztséget? Kár, hogy reáltanokra nézve egész honból nem került ki egyetlen pályázó! Ez mutatja, hogy eddig az elmélet emberei valánk; pedig pusztá szóval nem lehet, hanem tettel kell ugy a népnevelésen, mint egyéb közszükségeinken segítenünk. Az egyház

*) Hammer Purgstall: Gesch. d. osm. R. I. rész XXI. k. 669 l.

egy vállalkozó tanárt küld Bécsbe: hogy a real-tanképeség oltóágát onnan mehozva, Halas műveltség-fájába beoltsa.

A 15,000-nyi népességű város anyái még jelenben is sóhajtoznak *kisdedővő-intézet* után! De a jövőbe tekintve, e részben is van bizalmunk és reményünk. *)

Egy apa.

Félegyházáról a ker. türelem és elfogulatlan febaráti szeretet szép példájáról vettünk terjedelmes tudósítást. A tény az, hogy mult hó 25-én Segesváry Ferencz ref. hitvallásu hazánkfia meghalt Félegyházán, mellynek lakosai mind római katolikusok lévén, a városnak nincs prot. temetője, s mind az előljárók, mind a nép legnagyobb készséggel engedtek örök nyugalomhelyet az elhunytaknak a katolikusok sírkertjében, és midőn Filó Lajos kecskeméti tanár megérkezett, igen szép számmal jelentek meg a félegyháziak más hitfelekezetű felebarátjok temetésére, s elkísérték hideg tetemeit a sírig, mellynek kebelébe ref. szertartással bocsátták a koporsó. — Mi részünkről semmi rendkívilit nem látunk e dologban, hanem örömmel mutatjuk be olvasóinknak ez esetet, mint olyat, melly után bizton kimondhatni, hogy annyi műveltség és józan ész van Félegyházán, miszerint minden ember természetesen tartja, hogy nem keresztény dolog embertársainkat sem életökben sem holtok után vallásuk miatt magunktól eltaszítani.

— Torna megyében több helység lakosai kénytelenek határaikban az őszi vetést kiszántani, s nagy megerőtetésökkel árpával újonnan bevetni a földet, mellybe őszkor is pénzen vett magot vetettek. A szerencsétlenség mellett nagy szerencse, hogy a mult heteken több száz köböl árpa szállított Miskolcra; ha ez nem jön, aggasztó jövőnek nézendnek eléje a károsultak, mivel itt pénzért sem kapható az árpa. Ott pedig hol az őszi vetés kiszántatik, nem lapályos, hanem mondhatni hegyes a határ, de őszszel nem lévén eléggé megfagyva a föld, a hó korán ráesett, későn indult s a vetés kipállott. Ezen néhány határt kivéve, mindenütt igen szép az őszi vetés. Időnk april elejétől szép járt, kivéve 22-két, mikor mintegy két óráig igen nagy hóvihar volt, de hamar elolvadt. Éjjeleken hideg derek vannak, de a gyümölcsfa virágjában ez ideig kárt nem tett. Ülteményezésre kedvező az idő.

M—y.

Ipolytáji garabonciás diák! Már csak megkíméljük azt a helységet, a hol történt s nem írjuk ki egészen a nevét; de ha még egyszer ilyen tudósítást kapunk róla, akkor azután csupa kezdő betűkkel nyomtatjuk ki a nevét, mert csakugyan nevetséges együgyűség, hogy még most is akadnak olyan babonás emberek, kik *megrontást, garabonciás diákot, kísértetet*, vagy más efféle ostobaságot hisznek. Jó keresztény nem hiszi a mi nincs a hiszekegyben és hittanban, okos ember meg kineveti, a mi a józan észszel ellenkezik. — Lássuk tehát, vajjon mit hitetett el valami szélhajtott éhenkórász néhány jámbor V. m. . . lai emberrel H. megyében.

Tudósítónk, ki ugy látszik nagyon és méltán resteli a dolgot s azt is feljegyzé levelében, hogy minden V. m. . . lai embernek nem lehet ilyen bolondságot a fejébe verni, így írja le az esetet: „Az idő fogai által összetépett öltönyben minap garabonciás diák látogatta meg felegyházán, s azt kívánta, hogy neki „*fekete téhen tejéből hozzanak, és fekete tyúk tojásaiból készítsenek ételt*“, falatozás közben pedig azt mondta, hogy há nem kimélné a szegény emberek házaikat, olyan forgó szelet csinálna, melly tüstént összedöntené a tisztartó lakásait — mert, ugymond, a szél kulcsai az ő kezében vannak — vagy pedig záporosóval öntetné avagy sárkányával pusztíttatná el azt a bűnfészket. — (Aligha ebrudon nem tették ki a szürét feketetyukász uramnak a tisztartóknál, hogy olyan nagyon haragudott rájuk.) — A mi a sárkányokat illeti, ezekről azt beszélte, hogy három ilyen paripája van a perőcsényi rengeteg erdőben kipányvázva, mellyeken még az nap Törökországba szándékozik repülni, azonban mégis csak megmaradt halásra, mert ugy látszik neki, hogy a gazda nagyon tartóztatja; hanem másnap csakugyan utra kelt, azt állítván, hogy tegnapi mulasztása miatt már ma „egy országgal“ többet kell utaznia, s annyi sietősebb az utja, mert Törökországból tüstént Szabasztopol alá rándul sárkányain, megnézni, hogyan foly az a híres háboru. Ezzel odahagyva szájtátató bámuloit odébb állott. Becsületese nyével nem szolgálhatunk, mert az nem is szokott kezügyében lenni ilyen embernek; hogy mestersége világsalás, az minden okos ember előtt világos; hanem az aztán nevetséges vaktság, hogy mióta ezen szélhajtó fráter itt nálunk megfordult, többen találkoznak, kik minden időváltozást neki tulajdonítanak! — Beh kár, hogy tudósító ur nem tud olyan szépen rajzolni mint írni, mert csakugyan jó lett volna egynehányat azok közül a babonás emberek közül a „*Tárogatóba*“ bepingáltatni, hadd láta volna meg széles magyarországon minden ember, miben különbözik az okos emberi arcztól azok ábrázata, a kikkel egy csavargó képes elhitetni, hogy ő sárkányon utazó garabonciás diák. Az is kár, hogy nem jutott valakinek eszébe, fehér, riska és fekete téhen tejéből tenni ökeme elé, hadd választott volna maga; valamint a tojások közül is rá kellett volna bizni, hogy válogassa ki a fekete tyukokét, s majd meglátták volna, minő sietve elkotródik és aligha rá nem fogja, hogy azért nem eszik fekete tyuktojából rántottát, mert még ma estve a török szultánnál fog vacsorálni.

*) A milly örvendetesen lepott meg Péter Zsigmond valóban lelkes adomány, szintolly mértékben álmélkodának a felöltözött közlemény olvasásakor, hogy Halasnak nincs kisdedővődjája, s talán nem is hinnék, ha nem odaváló ember írta volna meg.

Szerk.

Egyveleg.

x* Baromhizlaló intézet. Egy bécsi lap írja, hogy pesti és bécsi marhakereskedők részvények utján nagyszerű hizlaló intézetet szándékoznak alapítani egy pusztán Szeged közelében. Jól eszökbe vegyék ezen nevezetes hirt minden nagy pusztabirtokosok, kiknek földükön még nincs pusztai iskola, s jól vigyázzanak, nehogy ilyen intézettel megelőzzék, mert ez aztán sok csipős tréfára szolgálhatna anyagul.

— *A háboru-szindarab; a csatater-szinház.* A háboru nemcsak szerencsejáték, hol nyerni és veszteni egyaránt lehet, hanem színjáték azon emberek számára, kiknek sok pénzök s idejük és semmi dolguk nincs. Ezek nem érik be, hogy a távol nézőhelyről nézzék a dolgok fordulását, hanem be szeretnének nézni a szinfalak közé, elmenni egyenesen a csataterre. Páris- és Londonban igen sok jómódu ember akadt most a jobb idő beálltával, a kik a gőz szárnyain mind keletre repülnek. — Visznek magokkal jó látszóveket, s a csatamezőket környező hegyeket szemelték ki páholyoknak, honnan a harc folyamát nézik, s ha majd megdördülnek az ágyuk, s füstfelhőkkel borítva rendre dülnek a harcosok sorai, lehet, hogy felkiáltanak: „Bravo! Éljen! Hogy is volt?“ s talán csak azt fogják sajnálni, hogy közelről nem láthatják a halálküzdelmeket. — Még egy német is akadt, a kinek ilyen gusztusa támadt. Minap felszólítást bocsátott közre egy német földbirtokos egy hírlapban; egy rokonérző keblet keres, a ki elkísérje Szabasztopolba. Vajjon miért nem áll be az ilyen ember zuávnak?

x* Angyal Bandi furulyájáról azt írják, hogy Borsod megyében fölfedeztetett, s most Lévyay költő s miskolci tanár birtokában van, kiről az is meg van írva, hogy nagyon jól tudja ezt a szerszámot fujni.

x* *Ujbecséről* érkezett legközelebbi tudósítások szomorú képét festik azon banáti vidékeknek, mellyeket a legujabb Tisza-áradás okozott. Ugyanis mintegy 2 hét előtt a török-kanizsai töltést olly hirtelen és váratlan szakítá át a dühöngő folyam, hogy pár óra alatt 20—24 óra alatt pedig 100 öl hosszáságú rést csinált hullámainak, mellyek roppant sekességgel zúdultak a banáti lapályos tájakra, sok helyről elúzvén a lakosokat. Eddigelé mintegy 60,000 hold bevetett szántóföld s 42,000 hold kaszáló rét van víz alatt, mellynek mélysége többnyire $\frac{1}{2}$ de igen sok helyütt egy ölesnél is több. Annál szomorítóbb ezen állapot, minthogy régi tapasztalás szerint a Tisza vize májusban rendszeren növekedni szokott, s így nem igen van hozzá remény, hogy egy hamar megmenekülhetnek az elöntött földek dulogó vendégöktől; ez idei aratásról és kaszálásról pedig szó sem lehet. Pár nap óta rést keres magának az árvíz Becse és Beodra között is s ha tultehet a megfeszített emberi erőn, akkor aztán még sokkal több banáti föld fog uszni, s a mélyebben fekvő helyek évekeig sem szabadulhatnak a befészkelődött elemtől.

x* *Bombázás ágyu nélkül.* April 12-én Szabasztopolból a francia táborban egy bomba épen a 11-ik számú tengerészüteg raktárába repült, a hol sok kész hasonló golyó hevert, s nagyon természetes, hogy ha az elpattant muszka bombától keletkezett tűz elterjed, mind szét pattognak, és nagy rombolást vittek volna végbe a raktárbeliek. E veszélyes pillanatban *Cogniet* matröz berohant a raktárba, s nyakrafőre kihányta a bombákat, s néhány bátor szívű társával szerencsésen eloltá a tüzet. *Can-robot* tábornok másnap a napi parancsban megdicsérte ez elszánt bátor tettet s a derék vitézt a császár nevében feldiszíté a becsületlégio rendjével.

Tárogató.

x* *A m. belügyminisiterium* hivatalos tudósítások nyomán meggyőződésünkről, hogy 1853 óta, tetemesen szaporodik azon gondatlan szülők száma, kik a himlőoltást elmulasztják, szoroson meghagyta a hatóságoknak, hogy a himlőoltást erélyesen terjeszszék, azon szülőknek pedig kik elmulasztják gyermekeikbe a himlőt beoltani, adjanak kellő utasítást és felvilágosítást. Nézetünk szerint nagyon kevesen lehetnek azok széles Magyarországon, kiknek ne lenne annyi eszök, a mennyivel lehetetlen át nem látni, hogy sebb a sima, tiszta arczu gyermek, mint a ripacso, s okosabb a kisdedet ollyan nyavalyától megóvni, mellyet könnyen vaktság vagy tagsugorodás követhet; mintsem annak kitenni, s épen ezen meggyőződésünknél fogva sajnosan tapasztaltuk, hogy sokan vannak, a kik még saját gyermekeik javára is erővel hajtatták magukat. Az ilyen szülők hanyagága nem pusztá restség, hanem kárhuzatos bűn.

x* Szalay László tudós hazánkba s jeles történetírónk huzamos külföldi tartózkodása után Pestre érkezett, s hír szerint állandóan itt szándékozik letelepedni.

x* Még egy felső rendeletet közlünk az *árszabályokról* (limitáció-ról) mely azt mondja, hogy árszabály elleni áthágást követ el az is, a ki rossz szándék nélkül elmulasztja a kellő felügyeletet; ez pedig körülbelül oda megy ki, hogy p. o. nem csak a székálló legényt büntetik meg, ha rosszul méri a húst, vagy drágábban adja, mint meg van szabva; hanem majszter uramat is előrántják, miért nem vigyázott jobban, ha nem tapasztott-e legénye egy vagy két rézkrajczárkát a mérő serpenyő fenekére.

x* A párisi berkocsisok dicséretére azt hirdetik a lapok, hogy mult évben csak készpénzben és bank-utalványokban 179,786 frankot adtak át a rendőrségnek, a mit ott feledtek kocsijokban, az ékszerek s egyéb becses tárgyak értéke nincs megnevezve. Mult napokban egy pesti német lapban olvastunk olyan felszólítást, mellynél fogva, bizonyos kereskedő ház pénztárnoka tévedésből 100 ftos helyett 1000 ftos bankóra adott vissza. A felszólításban 100 pftot ígérnek annak, ki a fölösleg 900 ftból 800-at visszahoz. Szeretnők tudni, vajjon annak az urnak, ki rögtön nem vette észre a kézzel fogható tévedést, lett-e a felszólítás olvasásakor annyi embersége, mint egy párisi fiakernek?

— Napokban fővárosunk egyik legkitünőbb leánynöveldejében — Nyitray-Gschröfl Fáni assz. intézetében, érdekes hangverseny rendeztetett, mellyben az intézet tizenkét növendéke mutatá be zongoraművészi tanulmányai zsengeit. Ezek közt ismeretes zeneszerzőnk és zongoramesterünk Trávník J. ur három tanítványa lépett föl. Az intézeti próbatélt nagyszámu vendégkoszoru díszíté — többnyire szülői s rokonai az e jeles intézethez tartozó leánynövendékeknek. Azonkívül örömmel láttunk többeket a főrendből is, névszerint báró Orczy Istvánnét s Csekonics J. ő ngait, gróf Károlyi György urat, fiaival s ezek nevelőjével együtt, gr. Szapáryakat stb. A kérdéses intézet méltán megérdemli minden osztályok pártfogását s figyelmét.

x* *Ingyen-haszonbér Pesten.* Régen hirdették, hogy a Széchényi sétátér haszonbérbe adandó, de nem igen kaptak rajta, holott néhány év folytán a sétálók abban a csinos faházikóban, mely a liget közepén áll, bőségesen fogyaszták a fagyaltat, kávé s egyéb csemegéket. Legközelebb azt hallottuk, hogy akadt végre olyan bérlő, a ki elvállalja a sétátér árendáját, ha semmit sem kell tőle fizetni, minek okát abban keresik, hogy azelőtt sok ember járt oda mindennap, s nagy volt a kelendőség; de a mint beléptidiját kellett fizetni, többnyire a vasrostélyon kívül szívták a sétalók a fris levegőt s kávé s fagyaltot is a rácson innen ettek; míg ugy elszokott onnan a közönség, hogy most már alig látni e szép sétányon egyebet, mint apró gyermekeket és pesztrákat.

x* *Új nevelő-intézet Pesten.* Szentcs József keletkező finevelő és tanintézetéről több ízben tettek a pesti hirlapok említést, mindannyi jó reményeket nyilatkoztatva az ismert tehetségű nevelő tágabb körű s önálló működéséről. Ez intézet a f. iskolai évben előre nem látott akadályok miatt meg nem nyitathaték; azonban jövő tanév kezdetével okvetetlenül megkezdí működését, mire addig is czélszerűnek tartjuk figyelmeztetni az illető szülőket és gyámnokokat, míg Szentcs ur programját közre bocsátáná. Most csak azt jegyezzük meg e keletkező intézetről, hogy azal a róm. kath. magány-intézetek száma igen czélszerűen fog szaporodni, a mennyiben illy felekezeti intézetekben épen nem bővelkedik fővárosunk.

00. *A Lukácsfürdőt* is megnyitották Budán a Császárfürdő szomszédságában. E fürdőről távolabb lakó olvasóink talán nem olvasnak oly gyakran mint fényes szomszédjáról, pedig ez is megérdemli ám, hogy figyelemzessük rá az illetőket; mert vannak benne csinos „iszap-, hő-, kád- és törökfürdők, mellyeknek gyógyerejük hasonló a híres császárfürdőéhez, áruk jutányos, s az átelleni hasonczimű vendéglő jól butorozott szobáiban tisztességes lakást, étteremében pedig jóízű jóllakást lelhetni.

x* *Beregh-ugocsai levelezőnk* is több rendbeli áradásról s ez által okozott nyomorról tudósít, a felett pedig méltán botrányozik meg, hogy „T. U...kon még a veszély napjaiban is tánczvigalmakat tartottak.“ A virágzásban lévő gyümölcsfákat nem ok nélkül félti a télies hideg napoktól. Mindössze annyi örvendeteset irt t. levelezőnk kissé elkésett sorában, hogy a gabona ára alább szállott.

x* *Sértés-kelendőség.* A mult hét hideg napjaiban, midőn minden ember zugolódott a barátságatlan idő ellen, ragyogó szép idő járt a pesti sértés-kereskedőkre. Ragyogtak pedig angol arany és ezüst sugarai két angol bizományos markából a kik nem többre mint 10,000 darab sértésre szerződtek, mellyeket következő rendben tartoznak a pesti kereskedők szállítani: májusban 2000, júniusban 4000, júliusban 2000 és augusztusban 2000-et. A mi az árt illeti, azt beszélük, hogy igen jutalmas a pestiekre nézve. Már a bundáinkat elvitték, most meg sódarainknak és kolbászainknak esnek az angol atyafiak. Ha így folytatják, majd azt mondjuk, hogy mi is hozzájárultunk Szebasztopol ostromához, s a mi segítségünk esett nekik legjobban.

x* *A virágzó gyümölcsfák* termését, ha megcsipte a dér ugy lehet megmenteni, hogy jókor napfélkölte előtt gödröt csinál az ember a fa töve körül, s bele önt két-három kanna (kupa, székelyesen *kártya*) vizet. Előkelő pesti kertésztől hallottuk, ki maga több ízben jó sikerrel tett próbát ezen egyszerű gyümölcsosó szerrel, hogy kétszeri, sőt háromszori

dértől ia tökéletesen megmenti a termést. Ugy beszélt, hogy két egymás melletti fa közül arról, mellynek tövéhez nem öntött vizet, ugy lehullott a dércsipe virág és bimbó, mintha leperzselték volna, a másik pedig, mellynél ez orvosságot használták, bő terméssel fizetett a kevés fáradozásért.

— A f. hó első napjaiban tartott ágost. vallásu kerületi gyűlésben, *Kubinyi Ágoston* cs. k. tanácsos s nemzeti muzeumi igazgató ur indítványára, b. e. nádornő *Dorottya* főherceggasszony emlékeül, egy „*Mária Dorottya*“ nevet viselendő kegyes alapítvány lón elhatározva. Legelső alapjául ezen ajtatos intézetnek azon jövedelem tüzetett ki, mely az evang. templomban máj. 3-kán a b. főherceggasszony emlékére rendezett gyásztszertelet alkalmával tartott s nyomtatás alá bocsátandó magyar és német emlékbeszédből begyűlend. Ugyane gyűlésen, az iskolai ügy rendezése tekintetéből határozatott: hogy addig is, míg a gyenge lábón álló losonczy s bácsverbázi iskolát kivetés útján föl lehetend segíteni, a már teljes szervezéshez közel álló szarvasi iskola számára a kerületi pénztár tiszta jövedelmének egy harmada, a 10 tanítóval bíró selmecziére pedig ugyanannak két harmada fog fordítatni. Egyébiránt gondoskodás történt, hogy a 300,000 leket számláló superintendenciában minden 100 lélek után a felsőbb megyei esperességekben u. m. a nógrádi, honti, barsi és zolyomiban egy, s az alsóbb vidékiekben u. m. a pesti, békési, bánáti s bácsiban két ezüst forint vettessék ki. A szükséges összeg kivetése s általánvéve a superintendenciális iskolák ezen ügyének elrendezése báró *Podmanitzky János* elnökle alatt egy külön választmányra bízott, egy másik bizottmány, b. *Podmanitzky László* elnökle alatt, a kerületi pénztár ellenőrzésére neveztetett ki. Végre több szegény papnének és szegény tanítóknak a kerületi pénztár állapotához képest nyugdíjat rendelt a kerületi gyűlés.

x* *Wodiáner és társa* azon felszólításra: „nincs-e kedvök a pesti légszesz világitást ugyanazon, vagy még olcsóbb feltételekkel elvállalni, mint a nürnbergi keresdőház ajánlkozott?“ azt felelték, hogy: „nekik bizony lenne kedvök minél jutányosabb feltételekkel vállalkozni: de csak egészen külön alku és szerződés útján, mert más vállalkozót, jutalmasabb ajánlatukkal nem ohajtanak elnyomni.“

x* *A pesti borbélyok és fodrászok* több éves villongása fölött: vajjon szabad-e a borbélynak haját is nyírni, s a fodrásznak beretválni? végre megszűnt, következő békepontok szerint: 1. A borbélyok nyírhatnak annyi fejet a mennyit csak hozzájuk visznek. 2. A fodrászok pedig beretválhatnak annyi szakállat a mennyinek elpusztítására felszólítottanak. — Záradék: A fodrászoknak mindazáltal nem szabad beretváló egyéneket borbély- vagy sebészmuhelyekből fogadni, hanem kötelesek magok megtanulni a beretválást. Vajjon szabad-e fogat huzni a fodrásznak, s parókat csinálni a borbélynak? még arról semmit sem olvastunk.

x* A „P. Ll.“ szerint Miskolczon egy köztisztelőben álló kereskedő beretvával metszte át a torkát, egy pesti vagyonos kereskedő felesége pedig fürdőben tollkással olly sebeket ejte testén, mellyek következtében rövid idő mulva meghalt.

x* *Kukoriczacsutka-pálinka.* Báró *Sina* jószágán megpróbálták kukoriczacsutkából *spiritus* főzni, s a próba olly jól ütött ki nagyban is, hogy ezental folytonosan fogják ezt a fajta pálinkát főzni. Mi pedig sok szerencsét kívánunk hozzá. — Bárcsak illyes pótlék pálinka anyagokkal egészen megkimélnék az áldott kenyérnekvalót.

Adakozás. A tiszai árviz által károsultak számára *Horváth László* adószedő Szentcsről e lapok szerkesztőségéhez beküldött 10 pftot. Az összeg hovaküldése a szerkesztőségre bízván, az eziránti rendelkezést további összeg begyűléseig fentartjuk magunknak. — Fogadja a tisztelt adakozó addig is a szenvedők nevében forró köszönetünket.

Előfizetési jelentés.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

aprilis-juniusi folyamára azaz 3 hónapra

ezennel új rendes előfizetést nyitunk.

Előfizetési feltételek:

A **Vasárnapi Ujság** 3 hónapra (azaz aprilis—juniusi folyamra) postán küldve 1 ft. pp.

A **Politikai Ujdonságok** három hónapra (azaz aprilis—juniusi folyamra) postán küldve 45 kr. pp.

Mind a két ujságra 3 hónapra 1 ft. 45 kr. helyett

csak 1 ft. 30 kr. pp.

A pénzes levelek bérmentesítve küldendők.

Pest, aprilis hó 1855.

A „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“

kiadó-hivatala, egyetem-utca 4. sz. a

Előfizetések, csupán e hirdetésben közhírré tett határidőre és feltételek alatt fogadtatnak el.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.